

ASTEROSTROMA IN NEDERLAND

Bernhard de Vries

Roerdomplaan 222, 7905 EL Hoogeveen

Vries, B.W.L. de. 1999. *Asterostroma* in The Netherlands. *Coolia* 42(4): 252-255.

Following the discovery of *Asterostroma cervicolor* under a wooden floor, the two species of *Asterostroma* occurring in The Netherlands, *A. cervicolor* and *A. laxum*, are described and their distribution mapped (four and five occurrences respectively).

De soorten van *Asterostroma* (Sterrenkorstje) zijn in ons land weinig bekend en dat komt niet omdat ze niet zouden opvallen of niet mooi zouden zijn. Ze zijn ondanks hun fraaie uiterlijk nog steeds zeldzaam. Toch vraag ik me af of deze veronderstelling nog lang zal standhouden, vooral door de opmerking in het boekje van Hallenberg & Eriksson (1985: 5), waar gemeld wordt dat deze soort in Denemarken algemeen is in kelders e.d.

In december 1998 werd ik opgebeld over een schimmel op vloerbalken en -planken in een kruipruimte van een woning aan de Peizerweg in Groningen-Zuid. Uit de oppervlakkige beschrijving kan je in zo'n geval niet veel wijzer worden dus vroeg ik om materiaal, liefst veel en in goede staat. Korte tijd later werd ik verblijd met een pakje. Wat daar in zat had ik nog nooit gezien: vele bruine strengen rizomorfen van een tot meerdere mm dik, die onder de binoculair helemaal donzig bekleed waren met asterosetae als een dikke deken van bruine sterretjes opgevuld met wat hyfen en dikke witte kristallen. Gelukkig was er ook een 'lapje' hymenium bij, zodat ik wat sporen en basidiën kon vinden. Het was *A. cervicolor* (Knobbelsporig sterrenkorstje). Een bijzondere vondst! Toch kan ik me niet voorstellen dat je, kruipend en 'tjgerend' door de vochtige, stinkende en beschimmelde kruipruimte, zult denken: "Wat is de natuur toch mooi!"

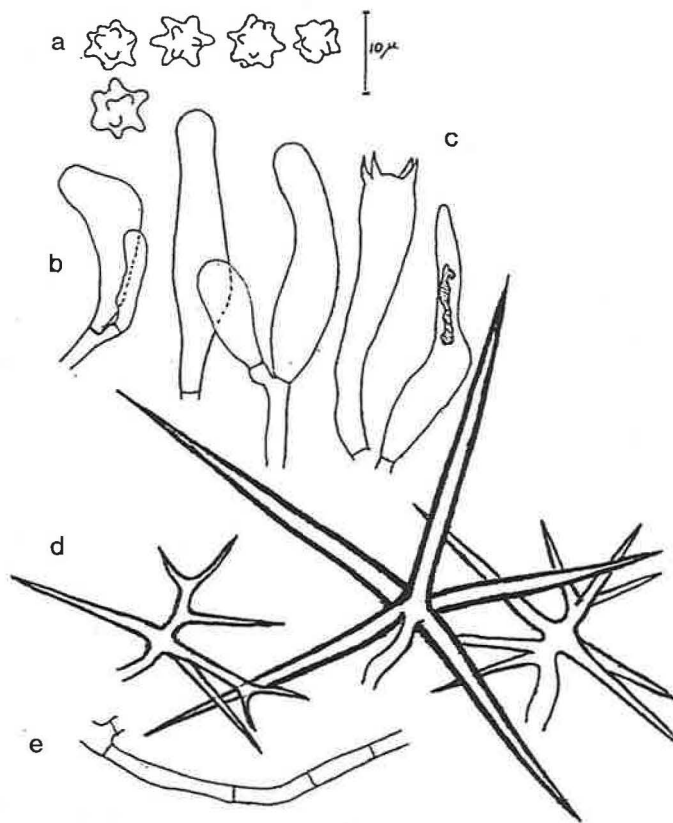
Beschrijvingen:

Asterostroma cervicolor (Berk. & Curt.) Mass. (Figuur 1).

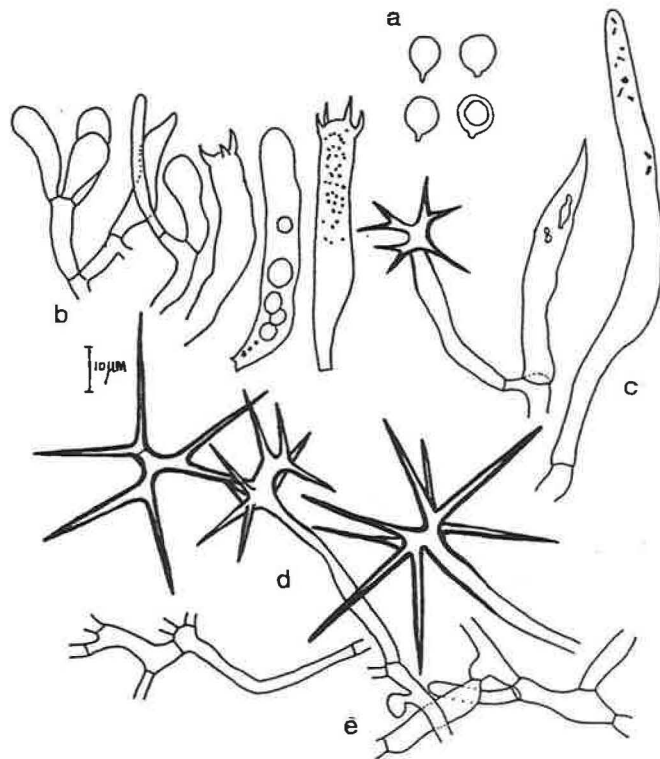
Vruchtlichaam bleek tot leemkleurig, effen. In droge toestand niet krimpend door de stijve asterosetae en met een viltige, poreuze, broze structuur. Bij sterke vergroting zijn op rizomorfen, zeer talrijk, asterosetae te onderscheiden.

Sporen knobbelig (als *Inocybe*), kleurloos, dunwandig en amyloïd, inclusief de knobbels 4,5-6 μm breed. De basidiën zijn viersporig en meten 25-50 x 6 μm ; jong zijn ze utriform. Tussen de basidiën zitten wat gloeocystiden verstopt. De hyfen zijn dunwandig, zonder gespen en dragen fraaie dikwandige geelbruine asterosetae.

A. cervicolor werd vier keer eerder gevonden: Drenthe, Hijkerzand op *Juniperus*; Gelderland, Herwen op vloerhout; Zeeland, Haamstede op rotte pallet met stenen; N.-Brabant, Maarheeze, in omgeving vergraven veen.

Figuur 1. *Asterostoma cervicolor* (Berk. & Curt.) Mass. a. sporen; b. basidiën; c. gloeocystide; d. asteroetae; e. hyfe. Noord-Hijkerzand, 1 oktober 1973, op *Juniperus*.

Figuur 2. *Asterostoma laxum* Bres. a. sporen; b. basidiën; c. gloeocystide; d. asteroetae; e. hyfe. Højkol, 18 oktober 1980, op *Juniperus*.

Figuur 3. Verspreiding van vindplaatsen van *Asterostoma cervicolor* en *A. laxum* in Nederland. Gesloten vierkantjes: *A. cervicolor*. Open vierkantjes: *A. laxum*.

Asterostroma laxum Bres. (Figuur 2).

Vruchtlichaam evenals *A. cervicolor* bleek tot leemkleurig en met dezelfde structuur. Soms met rizomorfen.

Sporen glad, globuleus en met brede apiculus, 6-8 μm breed en amyloïd. Basidiën evenals de sporen groter dan de vorige, 40-90 x 8 μm , viersporig. Gloeocystiden cilindrisch tot fusiform en tot 100 μm lang. Hyfen zonder gespen, dunwandig en met asteroetae.

A. laxum werd in ons land vijf keer gevonden: Drenthe, Gieten, Boekweitenplas op loofhout; boswachterij Dwingeloo op spar; Gelderland, Harderwijk bemest dennenbos op Grove den; N.-Brabant, Helmond, Stiphoutse bos op Douglas; Gerwen, Geeneindsche Heide op spar. De laatste twee vallen in één uurhok.

De verspreiding van beide soorten is nog onvoldoende bekend. De tweede is tot nu toe alleen op het pleistocene gevonden, meest op naaldhout en eenmaal op loofhout (Figuur 3). De eerste blijkt, gezien de ecologie, overal voor te komen. Het lijkt wel een cultuurvolger: groeiend op *Juniperus*, op vloerhout, op een rotte pallet met stenen, en in omgeving van vergraven veen.

Het verdient misschien aanbeveling dat we bij een geconstateerde aantasting van vloeren e.d. in onze omgeving van ons laten horen en zo mogelijk wat materiaal verzamelen; want naast de Echte huiszwam (*Serpula lacrimans*) zijn er nog vele mogelijkheden.

Literatuur

Hallenberg, N., Eriksson, J. 1985. The Lachnocladiaceae and Coniophoraceae of North Europe. Fungiflora, Oslo.

NATUUR en BOEK in Naturalis

specialist voor natuurliefhebber, geoloog en bioloog!

Uw specialist maakt nu deel uit van het Nationaal
Natuurhistorisch Museum Naturalis te Leiden

Goede dienstverlening, grote voorraad

Bezoekadres: Pesthuislaan 7 - Telefoon 071 568 7691